

ปฏิรูปการศึกษาจริงหรือ?

โดย Min Sen Edu 24 กันยายน 2563

“กระบวนการเรียนการสอนที่มีในปัจจุบัน ยังพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา ฯ และคาดหวังว่า กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และนำเสนอ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมกับบทบาทของผู้เรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ลดรูปแบบการบรรยาย และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียน”

คำพูดว่า Active Learning จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่ยอมรับของ ครู อาจารย์ และนักศึกษา รวมไปถึงผู้ปกครอง ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองโจทย์ยุคปัจจุบันมากที่สุด และ ดร. วิษณุ เครืองาม ผู้ดูแลด้านการศึกษาของประเทศ ในฐานะ รองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวว่า “การพลิกโฉมคุณภาพการศึกษาไทย เพื่อผู้เรียนทุกคนต้องเข้าถึงนวัตกรรมภายใน 2 ปี” โดยจะสร้างโรงเรียนต้นแบบ พัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงนวัตกรรมได้ทุกคนในทุกจังหวัด โดยจะพัฒนาครูจังหวัดละไม่เกิน 200 คน จำนวนโรงเรียนไม่น้อยกว่า 3 โรงเรียน แล้วค่อยขยายผลให้ครอบคลุมทุกโรงเรียน ทุกขนาดทั่วประเทศ ยกกระดับศักยภาพผู้เรียน ให้มีศักยภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ ที่สำคัญ ระบบการศึกษาต้องพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 12 ด้าน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ”

แต่การดำเนินการทางด้านการศึกษา ตามความเป็นจริงนั้น ยังเน้นที่การมอบหมายการบ้าน หรืองานจำนวนมาก และบางแห่งยังให้เหตุผลว่าเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับความเครียดที่เพิ่มขึ้น แต่ผู้สอนก็ได้ตรวจงานและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้เรียน แม้แต่การเตรียมการเพื่อเข้าสู่โลกยุคใหม่ ที่พร้อมที่จะทำงานร่วมกัน มิใช่เพียงการให้นักเรียนทำการบ้านที่เป็นการตอบคำถามเพียง one best answer หรือคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับโลกในปัจจุบัน ที่พร้อมจะรับคำตอบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แม้แต่การมอบหมายโครงการที่ไม่ได้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน กลายเป็นภาระของผู้ปกครองที่ต้องมาทำ หรือจ้างคนมาทำสิ่งเหล่านั้น

การใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ในนามของการสร้างคนดี โดยไม่อาจอธิบายได้ว่ามันเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่ดูเหมือนว่าเป็นการกั้นการเติบโตของความเป็นตัวของตัวเองของผู้เรียน และอาจทำลายความนับถือตนเอง หรือความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน ไม่ได้สนับสนุนให้ผู้เรียนคิดเองว่าอะไรถูกอะไรผิด ยากที่จะก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบแก่ตนเอง แทนที่จะสนับสนุนบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นั้น คือ การดำเนินการในรูปแบบเดิม ๆ แต่คาดหวังให้ผลผลิตจากการศึกษานี้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาและภาระจึงกลายเป็นเรื่องของผู้เรียน ในบทบาทของครูก็ยังมีได้มีการเตรียมพร้อม แต่การพัฒนาครูเพียง 200 คนต่อจังหวัด การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงนวัตกรรมภายใน 2 ปี นั้น ต้องพิจารณาอะไรบ้าง

การเกิดนวัตกรรมได้นั้นจะต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง แนวทางปัจจุบัน ได้มีการกำหนด GPAS 5 steps หรือกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตามการปฏิรูปการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันประกอบด้วย

- 1) การเรียนรู้การตั้งคำถาม
- 2) การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ
- 3) การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้
- 4) การเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร
- 5) การเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม

หากจะให้สอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้น กำหนดให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลเป็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกแบบ ตัดสินใจบนพื้นฐานคุณธรรม และค่านิยมเพื่อสังคมประเทศชาติ และนำความรู้ไปสู่การลงมือปฏิบัติอย่างมีแบบแผน ตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาจนเกิดผลผลิตที่ดีกว่า มีคุณค่าต่อสังคมมากกว่า และกำกับความคิดในการตรวจสอบกลไกเชิงระบบของงานที่ทำเพื่อเพิ่มคุณค่าคุณธรรม ค่านิยม และขยายประโยชน์สู่สังคมที่กว้างขึ้นด้วยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนทุกระดับชั้น ซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้บริหารประเทศในยุคปัจจุบัน แต่ในทางปฏิบัติไม่สนับสนุนให้มีการตั้งคำถาม และขาดการสื่อสารระหว่างกัน

นอกจากนั้นแล้วเมื่อเกิดนวัตกรรมแล้ว ทำอย่างไรจะนำนวัตกรรมเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือรวมทั้งทำอย่างไรบริษัทนวัตกรรมที่มีอยู่จะอยู่รอด ทำอย่างไรบริษัทนวัตกรรมที่มีจะอยู่รอด

ปัญหาของบริษัทเกิดใหม่ในบ้านเรา โดยมากมักจะเริ่มต้นและระดมทุน แต่เมื่อระดมทุน ทุนที่เข้ามา มักจะมี lifestyle ที่เปลี่ยนไป และไม่มีการควบคุมการใช้เงินที่เข้ามา มีการใช้เงินผิดประเภท การใช้เวลากับการโชว์เรื่องต่าง ๆ มากกว่าการคิดในภาพใหญ่ และทุ่มเทกับการทำงาน นี่คือมุมมองของเจ้าหน้าที่รัฐ

แต่ในมุมมองของผู้ประกอบการ กลับมองว่า กฎระเบียบต่าง ๆ

ในการก้าวเข้าสู่การลงทุนในระดับภูมิภาค หรือระดับโลกนั้นไม่
เอื้อ แม้แต่การระดมทุน การเข้าถึงแหล่งทุนด้วยการกู้ยืม ก็
เป็นเรื่องที่ทำได้ค่อนข้างยาก และการรับพนักงานที่มีศักยภาพ
ในประเทศจะค่อนข้างยาก เนื่องจากการศึกษาไม่ได้ตอบสนอง
ความต้องการของอุตสาหกรรมยุคใหม่ และโครงสร้างทางภาษี
ไม่เอื้อ ให้บริษัทเหล่านั้นดำรงอยู่ในประเทศต่อไป
การออกจากวิกฤติในวันนี้หลัง 3 ปี โลกจะไม่เหมือนเดิม และ
เราจะอยู่ตรงไหน และชีวิตเราจะไม่มีทางเลือก เราจะต้อง
เตรียมการทำงานตลอดชีวิต อายุไม่ใช่ข้อจำกัดการเรียนรู้ แต่
แนวคิดของเรานั้นแหละที่จะต้องปรับเปลี่ยน โดยออกจาก
ประสบการณ์และความเคยชินเดิม ๆ ที่เรามี เช่น คำว่า ไม่ได้
เรียนมา เลยทำให้เราไม่ทำสิ่งที่นอกเหนือจากที่เราเคย
ทำ การเตรียมการทำสิ่งใหม่ ๆ และพร้อมรับมือกับความ
ล้มเหลว

ทักษะการทำงานใหม่ ที่จะต้องดำเนินการ คือ

1) การแยกเรื่องจริง และเรื่องเท็จไม่ออก ทั้งส่วนของ Fake
news และเรื่องทั่วไป ทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
แล้วใส่อารมณ์เข้าไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมอย่าง
มาก เพราะการตัดสินใจโดยไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง จะเป็นปัญหา
ปั่นป่วนต่อโลกได้ง่าย

2) การเข้าถึงข้อมูล และนำข้อมูลที่ถูกต้อง เหล่านั้นมา
ตัดสินใจแบบทันที และการทำงานร่วมมือกับเครื่องจักรกล

3) การเป็น game changer ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าสู่
อุตสาหกรรมใหม่ โดยผ่านนวัตกรรม ไม่เกี่ยวข้องกับอายุไม่ว่า
จะอายุน้อย หรืออายุมากกว่า 70 ปี เช่น คนที่ดูแล
semiconductor ในไต้หวันอายุกว่า 80 ปี แต่วิธีคิดนี้จะต้อง
สามารถดำเนินการได้จริง

4) การถือหุ้นของบริษัทต่อไปในโลก จะไม่มีการถือหุ้นเกิน 20
% เพราะจะมีการแชร์หุ้นส่วน และพึ่งพาซึ่งกันและกัน จะเป็น
การยากที่จะเติบโตแต่เพียงหนึ่งเดียว เช่น Xiaomi โตเร็วมาก

ประมาณ 6 เท่าในเวลา 10 ปี และมีการซื้อบริษัทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ Warren Buffet ซึ่งถือประมาณ 12-14 % 5) ต้องเรียนรู้จังหวะ และการรอคอย คน Gen Y ที่มาพร้อมกับหลายสิ่ง ทำให้ขาดการจัดการในจังหวะเวลาที่เหมาะสม อาจจะมาเร็วเกินไป หรือช้าเกินไป และการเริ่มเพียงบางส่วนและถ้าพร้อมเมื่อไรก็ขยายตัวอย่างรวดเร็วทันที รวมถึงใช้ความอดทน โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบ กล้าที่จะเดินไปข้างหน้า ฯ โดยจะต้องเตรียมวิธีคิด บนโครงสร้างการศึกษาใหม่ ที่เราจะต้องไปหา และเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ไม่มีในระบบการศึกษาปัจจุบัน

หากการดำเนินการหลาย ๆ ประการยังคงเป็นรูปแบบเดิม ๆ จะเข้าถึงนวัตกรรมได้อย่างไรภายใน 2 ปี และหากเข้าถึงนวัตกรรม จะสามารถคงให้บริษัทนวัตกรรมเหล่านั้นคงอยู่ในประเทศได้อย่างไร ยังคงเป็นคำถามที่ต้องการการดำเนินการ และแก้ไขจากทุกภาคส่วน